Nederlands Studiecentrum
Criminaliteit en Rechtshandhaving

Nederlandse **Outlawbikerclubs**

FACTSHEET AUGUSTUS 2021

Outlawbikerclubs worden vaak geassocieerd met criminaliteit of zelfs gezien als een criminele organisatie. Sinds 2012 zijn outlawbikers daarom onderwerp van een geïntegreerde aanpak waarbij verschillende overheidsdiensten samenwerken om criminaliteit door outlawbikers terug te dringen. Maar hoe ziet de populatie van Nederlandse outlawbikerclubs er precies uit? Wat is de rol van outlawbikerclubs in het criminele gedrag van individuele leden? En hoe heeft de geïntegreerde aanpak het (geregistreerde) criminele gedrag van Nederlandse outlawbikers sinds 2012 beïnvloed?

Achtergrond en crimineel gedrag

Mannen die bij de politie bekend zijn als leden van Nederlandse outlawbikerclubs verschillen op sociaaleconomisch vlak van de gemiddelde Nederlandse volwassen man, blijkt uit de analyse van registerdata. Zo hebben outlawbikers gemiddeld genomen een lager opleidingsniveau en huishoudelijk inkomensniveau dan Nederlandse volwassen mannen die geen lid zijn van een outlawbikerclub. Bovendien ontvangen outlawbikers vaker een uitkering of ze hebben helemaal geen geregistreerd inkomen (werk of uitkering). De criminele betrokkenheid van outlawbikers verschilt ook van die van Nederlandse volwassen mannen: 74 procent van de outlawbikers werd in de periode 2005-2019 ten minste één keer door de politie als verdachte van een strafbaar feit geregistreerd, ten opzichte van 16 procent van de volwassen mannen die niet lid zijn van een outlawbikerclub. Outlawbikers werden in die periode gemiddeld meer dan vijf keer als verdachte aangemerkt. De verschillen in geregistreerd crimineel gedrag tussen outlawbikers en niet-leden zijn met name groot op het gebied van wapen-, drugs- en geweldsdelicten.

Nieuwe aanwas outlawbikers in Nederland

De Nederlandse outlawbikerpopulatie wordt jonger en meer etnisch divers. Tussen 2016 en 2019 noteerde de politie meer dan 1.116 nieuwe outlawbikerclubleden. Ten opzichte van eerdere generaties bevinden zich onder de recente aanwas meer mannen jonger dan 35 jaar en mannen met een Surinaamse of Antilliaanse etniciteit. Een aanzienlijk deel van hen komt voorafgaand aan hun lidmaatschap van een outlawbikerclub al in aanraking met de politie. Ondanks de invoering van de geïntegreerde aanpak van outlawbikers in 2012, die mede als doel heeft het lidmaatschap van een outlawbikerclub te ontmoedigen, lijken outlawbikerclubs in staat om nieuwe leden aan zich te binden. Vervaging van de subculturele grenzen tussen outlawbikers en straatbendes en de daarmee gepaard gaande opkomst van hybride groepen, zoals supportclubs, brotherhoods en boxingclubs (groepen waarin onderling broederschap en niet zo zeer motorrijden centraal staat) zouden hiervoor een verklaring kunnen zijn.

Relatie outlawbikerclubs en criminaliteit

De bevinding dat veel outlawbikers zich inlaten met criminaliteit betekent nog niet dat de criminaliteit ook wordt aangestuurd door de club. Onderzoek op basis van zestig politiedossiers over leden van Nederlandse outlawbikerclubs tussen 2012 en 2018 laat zien dat een directe en aansturende rol van clubs in het criminele gedrag van leden in de meeste gevallen beperkt is. Binnen drugs-, wapen-, en witwasstructuren opereren individuele outlawbikers relatief autonoom ten opzichte van de formele organisatie van de club. De voordelen van het clublidmaatschap voor het criminele gedrag van leden komen vaker indirect tot uitdrukking: clubs bieden hun leden een gelegenheidsstructuur die crimineel gedrag kan bevorderen, omdat individuele leden gebruik kunnen maken van de dreiging die uitgaat van de gewelddadige reputatie van de club en de beschikbaarheid van mededaders binnen de club. In Nederland komt een directe en aansturende rol van outlawbikerclubs in het criminele gedrag van individuele leden voornamelijk naar voren bij georganiseerd geweld tegen rivaliserende clubs en wanneer er geweld wordt gepleegd tegen de eigen leden.

Nadelen lidmaatschap outlawbikerclub

Hoewel een directe en aansturende rol van de clubs in het criminele gedrag van individuele leden beperkt lijkt en clubs hun leden hierin vooral indirecte voordelen bieden, laten de politiedossiers zien dat leden ook nadelen kunnen ondervinden van het clublidmaatschap bij het plegen van criminaliteit. Hun autonomie wordt soms beperkt doordat leden toestemming moeten vragen aan hun superieuren binnen de club voor het plegen van bepaalde strafbare feiten. Bijvoorbeeld voor het oplossen van een financieel (drugs)conflict of de diefstal van een motor. Bovendien is het moeilijk – zeker als meerdere clubleden betrokken zijn – om individuele conflicten buiten het zicht van de formele clubstructuur af te handelen. Dergelijke conflicten kunnen in potentie de belangen van de hele club schaden.

Gevolgen van de geïntegreerde aanpak

De invoering van geïntegreerde aanpak in 2012 valt niet samen met een duidelijke verandering in de geregistreerde betrokkenheid van outlawbikers bij geweldsdelicten. Er is sprake van een continue, licht dalende trend in geregistreerde geweldscriminaliteit door outlawbikers tussen 2008 en 2015. De invoering van de geïntegreerde aanpak lijkt wel samen te gaan met een verandering in de betrokkenheid van outlawbikers bij georganiseerde criminaliteit. In de periode vóór 2012 stijgt de geregistreerde betrokkenheid van outlawbikers bij georganiseerde criminaliteit, maar na 2012 is er een duidelijke afname te zien. Deze afname valt deels te verklaren uit een landelijke afname in geregistreerde vuurwapendelicten die vanaf 2012 inzet. Bij outlawbikers neemt echter ook de betrokkenheid bij drugsdelicten na 2012 duidelijk af, een trendbreuk die niet terugkomt in de landelijke data. De daling in georganiseerde criminaliteit is vooral het gevolg van een daling in de geregistreerde georganiseerde criminaliteit onder outlawbikers. Voor supportclubleden[1] blijft de betrokkenheid ook na 2012 stijgen, zij het minder hard dan voor 2012. Geregistreerde verkeersdelicten ten slotte laten juist een stijging zien na 2012. Die stijging komt vooral op het conto van leden van supportclubs, wat suggereert dat dit vooral wordt veroorzaakt door de toegenomen politieaandacht voor supportclubleden.

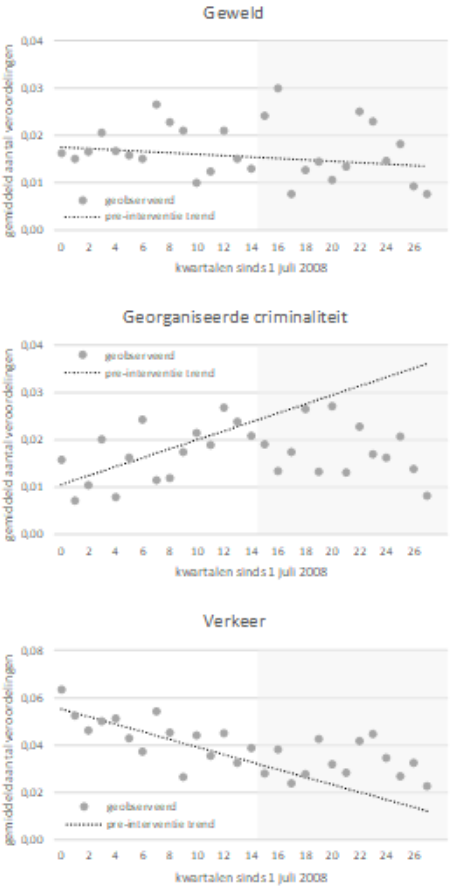

De figuren geven per kwartaal de geregistreerde criminaliteit onder bij de politie bekende outlawbikerclubleden weer (grijze bollen) in de periode voorafgaand aan de invoering van de geïntegreerde aanpak (witte vlak) en na de invoering van de geïntegreerde aanpak (grijze vlak). De stippellijn geeft de verwachte ontwikkeling in geregistreerde criminaliteit op basis van de pre-interventie trend.

[1] Supportclubs zijn officieel aan outlawbikerclubs gelieerde (motor)clubs, zoals blijkt uit hun website of het gebruik van soortgelijke kleurencombinaties in hun clublogo.

Conclusies en beleidsimplicaties

Op basis van eerder onderzoek kan worden geconcludeerd dat outlawbikers in Nederland disproportioneel vaak afkomstig zijn uit lagere sociaaleconomische milieus en zich inlaten met verschillende vormen van criminaliteit. Er lijkt bovendien sprake te zijn van een nieuwe, jonge en etnisch diverse generatie outlawbikers die al voorafgaand aan het clublidmaatschap met de politie in aanraking is geweest. Desalniettemin zijn de aanwijzingen voor een directe en coördinerende rol van de clubs in het criminele gedrag van de leden beperkt, met uitzondering van geweld tegen rivaliserende clubs en de eigen leden. Er lijkt vooral sprake van een indirect effect, waarbij individuele outlawbikers profiteren van de mogelijkheden die het milieu biedt.

De gevolgen van de geïntegreerde aanpak lijken zich in de eerste jaren na invoering te beperken tot de geregistreerde betrokkenheid van outlawbikers bij georganiseerde vormen van criminaliteit. Of outlawbikers door de invoering van de geïntegreerde aanpak daadwerkelijk minder georganiseerde criminaliteit zijn gaan plegen, moet toekomstig onderzoek uitwijzen. Redenen voor een dergelijke daling kunnen zijn dat outlawbikers steeds minder gelegenheid krijgen of dat zij zich laten afschrikken door de – als gevolg van die aanpak – verhoogde aandacht van politie en justitie. Het kan ook betekenen dat de geobserveerde daling in geregistreerde georganiseerde criminaliteit onder outlawbikerclubleden het gevolg is van een ‘professionelere’ uitvoering van die criminaliteit of het in toenemende mate delegeren van risicovolle taken aan bijvoorbeeld supportclubleden.

Na 2015 zijn als gevolg van de civiele verboden een aantal grote en bekende outlawbikerclubs uit het straatbeeld verdwenen. Toch blijft het clublidmaatschap – getuige de nieuwe aanwas – populair. Bovendien lijkt de geïntegreerde aanpak het geweld door outlawbikers niet te kunnen voorkomen. Onderzoek naar en interventies gericht op de motieven achter het outlawbikerclub-lidmaatschap kunnen helpen nieuwe aanwas en daarmee nieuwe criminaliteit te voorkomen.

Contact: Sjoukje van Deuren | SvanDeuren@nscr.nl & Arjan Blokland | ABlokland@nscr.nl

Verder lezen

- Van Deuren, S., Kleemans, E., & Blokland, A. (2020). Outlaw motorcycle gangs and their members' crime: Examining the social organization of crime and its relationship to formal club hierarchy. *European Journal of Criminology.* DOI: 10.1177/1477370820980440
- Van Deuren, S., Blokland, A., & Kleemans, E. (2021). Examining membership of Dutch Outlaw Motorcycle Gangs and its association with individual criminal careers. *Deviant Behavior.* DOI: 10.1080/01639625.2021.1919498
- Klement, C. & Blokland, A. (2021). Preventing outlaw biker crime in the Netherlands or just changing the dark figure? Estimating the impact of the Dutch whole-of-government approach on outlaw biker crime using interrupted time series analysis. *European Journal of Criminology.* DOI: 10.1177/14773708211024845

NSCR
De Boelelaan 1077
1081 HV Amsterdam

Postadres
Postbus 71304
1008 BH Amsterdam

T 020 598 5239
E nscr@nscr.nl
www.nscr.nl

Het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (**NSCR**) is onderdeel van de institutenorganisatie van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (**NWO**).